

A szaúdi–orosz olajárháború háttere

The background of the Russian–Saudi Oil Price War

SEREMET SÁNDOR

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter

Szöveggondozás és tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Seremet Sándor, 2020.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2020.

ISSN 2416-0148

Összefoglaló: A 2020-as évet a válságok fémjelzik. Az elszabadult koronavírus-járvány eddig nem látott problémákat okozott a világban, ami több ipar-, és üzletág leállását okozta. A váratlan helyzetre legérzékenyebben az olajipar reagált. Az olajárak szinten tartását hivatott nemzetközi egyezmények az OPEC+ keretén belül 2020 márciusára alkalmatlannak bizonyultak a helyzet kezelésére. A világ legnagyobb olajkitermelő és -exportáló országai – Szaúd Arábia és Oroszország – olajárháborút generálva feszültek egymásnak. Szaúd-Arábia magabiztosan kezdte meg az olajdömpinget a világpiacon, míg Oroszország mérsékelt lépésekkel igyekezett saját javára terelni a helyzetet. A látszólag előnyös helyzetből induló királyság hamar hátrálni kényszerült, ami belpolitikai feszültségekhez vezetett. Oroszország a koronavírus okozta karantén következtében megnövekedett szociális kiadások terheit viselve kénytelen az alacsony olajárakból fakadó bevételkiesésre reagálni. A szembenállás közép és hosszútávú kül-, és belpolitikai, valamint gazdasági következményekkel jár az abban résztvevő országok számára. A helyzet tarthatatlansága ismét tárgyalóasztalhoz parancsolta a feleket, akik súlyos korlátozásokat voltak kénytelenek elfogadni. Egyértelmű vesztesről vagy győztesről azonban nem beszélhetünk még. Az egyedüli kérdés ma az, hogy ki veszített kevesebbet.

Kulcsszavak: Olajár válság, Olajipar, Szaúd-Arábia, Kína, USA, Oroszország, Palaolaj, Putyin, Koronavírus, OPEC, OPEC+

Abstract: *2020 is going to be remembered as the year of crises. The Coronavirus pandemic caused lockdowns and stops that the world never seen before: businesses, and entire industries went down. The most sensitive reaction however was demonstrated by the oil industry. International agreements within the framework of OPEC+ that meant to keep the oil prices on level failed, and were not capable to handle the situation by March 2020. The clash of the two most significant oil exporting countries – Saudi Arabia and Russia – generated the still ongoing oil price war. Saudi Arabia entered the conflict with great confidence and started loading the market with its' oil with a significant discount, while Russia was trying to turn the situation on its' own benefit with more moderate steps. The starting boost of Saudi Arabia, that had advantageous on first site positions, however, did not lasted long: the Kingdom had to back of and face social tensions. Russia had to react on the loss of income due to the low oil prices during the ongoing COVID-19 quarantine that significantly drained the budget with the increased social expenses. The parties of the conflict will face major mid-, and long term consequences in their economies, Internal and foreign affairs. The situation ordered the parties to negotiate and bare heavy restrictions. We cannot clearly name a victor in this conflict. The main question today is who lost the least.*

Keywords: *Oil price war, Oil Industry, Saudi Arabia, USA, China, Russia, Shale Oil, Putin, Coronavirus, OPEC, OPEC+*

ELŐZMÉNYEK

Május 1-én lépett életbe az új OPEC+ egyezmény, amely a COVID-19 járvány elterjedésével kirobbant olajár válság hatását hivatott mérsékelni, elsősorban az érintett országok olajkitermelésének korlátozása által. Az új megállapodást, amely a 2016 végén Bécsben aláírt egyezmény helyébe lépett, és az eddigi legnagyobb mértékű olajkitermelés csökkentést eredményezte – 9,7 millió hordó/nap –, június 6-án tárgyalták újra. A 2022 májusáig hatályos megállapodás szerint az országok folyamatosan növelik majd a kitermelést. A legnagyobb mértékű korlátozás eredetileg csak két hónapig tartott volna, de azt július végéig terjesztették ki, így kitermelés visszafogásának mérséklése csak 2020 augusztusától csökken 7,7 millió barrel/napra, 2021. január 1-től pedig 5,8 millió hordó/nap lesz a korlátozás mértéke. Új idők köszöntöttek az olajiparra, és vele az abban legnagyobb szerepet játszó országok életére is.

Az olajtermelő és értékesítő országokra vonatkozó, a termelés mértékét szabályozó OPEC+ egyezmény 2020. április 1-én járt le. Elsődleges célja az olajárak viszonylag magasán tartása volt, a kőolaj kitermelésének korlátozása által. A megállapodás jól működött, amit az abban részt vevő országok is pozitívan értékelték. A válság két főszereplője, Oroszország és Szaúd-Arábia között pedig egy óvatos, ám mégis együttműködésre utaló párbeszéd kialakulását is elősegítette.

Moszkva azonban 2020. március 6-án bejelentette, hogy a továbbiakban [nem kívánja betartani](#) az OPEC+ egyezmény által előírt korlátozásokat. Az egyezmény lejárta új megállapodás aláírása nélkül azzal a veszéllyel járt, hogy 2020. április elsejétől az olajországok saját hatáskörben szabályozhatják kitermelésüket. A koronavírus-járvány óriási csapást mért a világgazdaságra, és hatása az olajipart is nagy mértékben érintette. Az igények folyamatos csökkenése a piac telítettségéhez vezetett, mert a kínálat meghaladta a keresletet. Az év eleji korlátozásoknak köszönhetően februárban még sikerült az olaj hordónkénti árát 50 dollár fölött tartani, a kőolajpiac azonban fuldoklott a túlzott kínálattól, miközben a tárhelyek szabad kapacitása egyre csökkent. Márciusban az elemzők azt vetítették előre, hogy a tárolókapacitás (beleértve a tankerhajókat) már néhány hónapon belül el fog fogyni. Az Oroszország és Szaúd-Arábia között kialakuló feszültség az olajárakkal kapcsolatban csak tovább rontott a körülményeken. Szaúd-Arábia további kitermelés-csökkentést javasolt, amit Oroszország elutasított, gyakorlatilag kilépve az OPEC+ egyezményből. Az olajországok közötti egyeztetések kudarcra ahhoz vezetett, hogy az olajtermelők az olajárak szabályozása és a kitermelési kvóták betartása helyett, meglévő olajkészleteik értékesítését piaci részesedésük megnövelése által és a vetélytársak kiszorításával igyekeztek megvalósítani – ezzel egy teljes mértékű „olajháborút” generálva.

AZ ÉRTINTETTEK INDOKAI

Már nem az első olajháború tanúi lehetünk 2020-ban, hiszen Szaúd-Arábia korábban is harcba szállt a piacért. Egy a maihoz hasonló háború vezetett korábban a már említett OPEC+ egyezmény bécsi aláírásához. Rijád 2014-2016-ban a külső piacokat elárasztva igyekezett a magasabb önköltségű amerikai palaolajat kiszorítani, azonban nem vette figyelembe a palaolaj szektor sajátosságait, többek között az alkalmazott technológiák rohamos fejlődését. Végül nemhogy nem sikerült megvalósítani a tervét, de az OPEC és más olajkitermelő országokat is tárgyalóasztalhoz kellett végül ültetni a kitermelés visszafogása érdekében. Ez vezetett ahhoz a bizonyos, mára már nem érvényes OPEC+ megállapodáshoz, amelynek tető alá hozásában Moszkva is jelentős szerepet vállalt. Rijád ennek ellenére nem hátrált meg attól, hogy keményen nekifejtszüljön az orosz érdekeltségeknek: 2018-ban Lengyelország és Litvánia politikai céljait kihasználva sikerült megnövelnie az olajszállítás mértékét a két országba azok orosz „olajfüggőségének” csökkentése jegyében, Kínában pedig Dalian környékén küzdött meg Oroszországgal az olajszállítványozásért. 2019-re Oroszország helyett Szaúd-Arábia lett Kína elsőszámú olajbeszállítója. Persze, Moszkva sem maradt tétlen, hiszen amikor a jemeni húszik csapást mértek a szaúdi olajipari infrastruktúrára, ami bizonytalanná tette az olajszállítványok biztosítását, Oroszország azonnal ajánlatot tett Indiának, ahova egyébként Szaúd-Arábia szállított. Már a jelenlegi olajválságra készültek a felek 2019-ben, amikor Szaúd-Arábia felvetette, hogy ismét megkezdje a kitermelést a kuvaiti határ mentén a semleges övezetben, az Egyesült Arab Emírségek pedig januárban jelentette be, hogy 1 millió hordó/nappal tervezik megemelni saját kitermelésüket.

A koronavírus-világjárvány azonban közbeszólt. A gazdaság leállása rohamos keresletcsökkenést idézett elő. A mutatók arra utaltak, hogy a piacon legalább 2-2,5 millió hordó/nap olajtöbblet alakul ki. Ennek egyensúlyozására csökkenteni kellett a kitermelést. Ezt javasolta Szaúd-Arábia is – eleinte a már visszafogott kitermeléshez képest napi 600 ezer hordóval. A Kreml ezzel szemben mindössze a már érvényben lévő korlátozások betartását tartotta célszerűnek. Egy ilyen forgatókönyv Szaúd-Arábia számára rendkívül kedvezőtlen, hiszen sem az olajárak fenntartását, sem a veszteségek kiegyenlítését nem teszi lehetővé a megnövekedett eladások révén. Rijád március 6-án választás elé állította Moszkvát: vagy csökkentik a kitermelést, vagy vége a megállapodásoknak.

Az oroszok azonban nem csökkentették a kitermelést. A feldühödött Szaúd-Arábia nyílt [dömpingbe kezdett](#), hogy nagyobb részesedésre tehesen szert a piacon. 2020 áprilisára Rijád közel 30%-os exportnövelést jelentett be. A szaúdi energetikai minisztérium napi 12,3 millió hordó exportálását írta elő a Saudi Aramco-nak, valamint óriási – 10,25 USD – kedvezményt ajánlott az európai vevők részére, ezzel versenyképtelenné téve az orosz ESPO és Ural típusú kőolajat. Ennek következtében március 30-ára, az egykori OPEC+ megállapodás utolsó napján a Brent típusú olaj hordója 22,58 USD volt, elérve a 18 évvel ezelőtti minimum

értéket. Ez fele annyi, mint az orosz költségvetésbe belekalkulált rentábilis olajár. Szaúd-Arábia esetében ez a szükséges olajár negyede, és így még a megnövekedett exportmennyiséggel is kérdéses a veszteségek kompenzálása. Az eredeti elképzelés szerint Oroszországnak napi 300 ezer hordóval kellett volna csökkentenie a kitermelést, amit elutasított. Az orosz termeléshez képest ez nem túl nagy szám, figyelembe véve azt, hogy a május 1-étől érvényes megállapodás szerint az orosz olajtermelést napi 2,5 millió hordóval kell csökkenteni, elsősorban érthetetlennek mutatkozik a március 6-ai döntés.

Oroszország az OPEC országokkal közösen korlátozta az olajkitermelését 2016-tól az olajár fenntartása érdekében, valamint azért, hogy az államkincstárt feltöltse. Bár az akkori megállapodást összességében pozitívan értékelték, több [orosz olajipari vezető elégedetlen volt](#). Többek között Igor Szecsín, a Rosznyefty vezetője szerint az OPEC-kel kötött megállapodás stratégiai veszélyt jelent Oroszországra nézve, és az egyezség az USA kezére játszik. Az OPEC+ megállapodás elősegítette az amerikai palaolajipar fejlődését, míg Donald Trump elnök politikai és gazdasági hatásgyakorlásra használta az energetikai eszközöket, például igyekezett meggátolni az orosz „Északi áramlat-2” vezeték megépítését, valamint ellehetetleníteni a Rosznyefty venezuelai üzletét. Számítva az áresésre az orosz vezetés valószínűleg rövidtávú veszteségeket beleszámolva, közép- és hosszú távú eredmények elérését helyezte kilátásba. Az elérhető adatok szerint az amerikai palaolaj 50 USD hordónkénti ár mellett rentábilis, Szaúd-Arábia költségvetése 84 USD hordónkénti olajár mellett nem veszteséges, míg az orosz költségvetés 42 USD árral számol. Az orosz vezetés ennek tudatában vállalhatta a konfrontációt, hiszen úgy vélte, megfelelő hézaggal rendelkezik az árban, valamint a kincstári tartalékok elegendőek ahhoz, hogy működtessék az államot a kiesések ellenére is. A zuhanó árak rontanak a palaolajipar helyzetén és az Egyesült Államok olajexport potenciálján, míg Szaúd-Arábia presztízsére tudnak csapást mérni. Mihail Leontyjev, a Rosznyefty sajtószóvivője szavai Oroszország az OPEC+-ból való kilépése után igazolják a fentieket: „Nézzük meg, hogyan érzi majd magát az amerikai palaipar ilyen körülmények között.” Az Egyesült Államok ugyanis 2019 szeptembere óta már több kőolajat és kőolajterméket exportál mint importál. Erre 45 év után először került sor.

Egy új olajszállító óriás születése van folyamatban: az amerikai Energetikai hivatal, az [EIA adatai szerint](#) 2019 szeptemberében az USA nettó, tehát az olaj importja és exportja közötti különbség napi 89 ezer hordót tett ki, ami decemberre napi 487 ezer hordóra bővült. Ez a jelentős növekedés az 1975-től érvényes olajexport embargó 2015-ös eltörlésének eredménye. 2019 decemberében az Egyesült Államok teljes kőolajexportja napi 3,7 millió hordót tett ki, ez már csak harmadával kevesebb az orosz kőolajexportnál. Összehasonlításképpen: 2017-ben ez a különbség még négyszeres volt Oroszország javára. Ettől függetlenül az USA még egy darabig nem tudja Oroszországot megelőzni. Ehhez a jelenlegi olajszállítási infrastruktúrája, amely a palaolaj-kitermelő régiókat köti össze a Mexikói-öböllel, nem elég fejlett, továbbá még nincs elegendő átfejtő terminálja, amely alkalmas a 2 millió hordó kapacitású tankerek feltöltésére. Az első ilyen terminált két éve

helyezték üzembe Louisiana partjainál, aminek segítségével érte el az olajexport a napi 2 millió hordót. Fontos volt az is, hogy egyszerre három új, összesen napi 1,97 millió hordó kapacitású, kőolajvezetéket – a Cactus 2, a Gray Oak és az Epic – helyeztek üzembe, melyek a texasi Corpus Christi kikötőhöz szállítanak, így az onnan útnak indított olajszállítmányok napi 500 ezer hordóról napi 1,5 millió hordóra nőttek. 2020-ra további kőolajvezetékek átadása tervezték, amelyek további napi 2,4 millió hordóval növelik a Mexikói-öböl partjaihoz szállított olaj mennyiségét. Tervben volt az olajkitermelés növelése is, amelyet az EIA 2021-re napi 13,56 millió hordóban jelzet előre. Mindezek az intézkedések nemcsak megnövelik az Egyesült Államok kőolaj export mutatóit, hanem fokozzák a világgpiaci részesedését is az OPEC és más olajtermelő országokkal szemben (az OPEC 2016-ban a világgpiac 38,7%-át bírta, 2020 februárjában már csak 33,3%-át).

Egy újabb erős játékos, amely az energetikai források mellett jelentős politikai befolyással is bír, komoly kockázat az orosz olajipar számára, hiszen a Krím annexiója óta Oroszország folyamatosan szankciók alatt áll, mi több, az Európába irányuló gázvezetékek építése is többször elakadt a politikai nyomás hatására, amelyet nem kis mértékben az USA gyakorolt. Így például az Északi Áramlat 2 építésének legutóbbi [leállása](#) az Egyesült Államoknak a svájci-holland Allseas vállalat elleni szankciói miatt történt. Jelenleg a Gazprom tulajdonában lévő Akagyemik Cserszkij nevű hajó felhasználásával igyekeznek önerőből befejezni az építkezést. Eközben több, az egykori Szovjetunió kötelékébe tartozó ország igyekszik egyre nagyobb mértékben elhatárolódni az orosz szénhidrogénektől: így például Lengyelország Norvégiából tervez földgázt vásárolni 2021-től, amelyet saját gázvezetéken át továbbít majd Litvániába, ahol egyébként LPG befogadó terminál épült. Politikai megfontolásból Litvánia inkább a drágább cseppfolyósított gázt vásárolja, mint az orosz. Hasonló a helyzet Ukrajnában is, ahol Petro Porosenko idején hoztak döntést arról, hogy nem vásárolnak több orosz gázt. Ennek megfelelően Ukrajna ma Európából szerzi be a gázt. Bármennyire ironikus, de ugyanazt az orosz gázt veszi meg, csak így már nem közvetlenül az oroszoktól.

OROSZORSZÁG VAGY SZAÚD-ARÁBIA BÍRNÁ TOVÁBB?

A szakértők véleménye megoszlik arról, hogy Oroszország valóban készen áll-e arra, hogy ilyen módon biztosítsa helyét a kőolaj világgpiacán. Az egyik álláspont, hogy Oroszország stratégiai hibát vétett. Mihail Krutihin gazdasági elemző, olaj-, és gázipari szakértő [szerint](#) a korlátozások által okozott veszteségeket az orosz olajipar sosem tudja majd teljes mértékben kiegyenlíteni. „Oroszország, védve a félreértelmezett energetikai nagyhatalmi státusza presztízsét egy kolosszális stratégiai hibát vétett. Március 1-én Putyin összehívta az olajipar vezetőit a Vnukovo-2 kormányzati reptérre. A vezetők egyetértően bólogattak vagy

hallgattak, Szecsin pedig azt hangoztatta, amit az elnök hallani akart: az amerikaiak palaiparát kiütjük, a szaúdiakat pedig ellehetetlenítjük az óriási szociális kiadásai miatt, és mi diktáljuk majd az olajárakat a világpiacon. Így hát hangosan rácsaptuk az ajtót az OPEC+-ra. Pedig akkor egy mindössze napi 1,5 millió hordó csökkentésről mondtunk le, ami ránk nézve csupán napi 300 ezer hordót jelentett volna.” – nyilatkozta Krutihin. Februári értekezletükön az orosz szakemberek úgy döntöttek, arra kérik Rijádot, hogy egyelőre csak hosszabbítsák meg az érvényes egyezményt, és második negyedévtől, fokozatosan haladjanak a kijelölt irányba. Ezen az értekezleten azonban nem volt jelen Szecsin.

Az új egyezmény szerint Oroszországnak és Szaúd-Arábiának 23%-kal kell csökkentenie az olajkitermelést. A jelentős csökkentés nagymértékben befolyásolja az országok olajiparának életképességét. A megoszló vélemények egyike szerint az adott helyzetben az egyedüli vesztes Oroszország. Azt a bizonyos 23%-os csökkentést az orosz-, és a szaúdi termelés esetében napi 11,3 millió hordótól kell számítani. Oroszországra nézve ez a valós kitermelési mutató. Szaúd-Arábia esetében a helyzet más. Bár Rijád napi 12 millió hordó fölötti kitermelést jelentett be a dömping során, a valós kitermelés alig haladta meg a napi 9,3-9,8 millió hordót. Abszolút számokban tehát az előírás szerinti 23%-os csökkentés eléréséhez mindössze napi 0,5-1,5 millió hordóval kell kevesebbet kitermelni a szaúdi kőolajlelőhelyekből. Így hát az OPEC+ új egyezményében rögzített csökkentések fő donorja Oroszország. Másrészt a korlátozások a kitermelésre, és nem az exportra vonatkoznak. Rijád jelentős tartalékokkal bír: komoly kőolajtárolói vannak többek közt Hollandiában, Egyiptomban, Indiában, Kínában, Japánban és az Egyesült Államokban. Ezen kívül 21 szupertankert is bérel. Az itt tárolt kőolaj már ki van termelve, tehát semmi sem gátolja majd abban, hogy azt idővel megemelkedett áron értékesítsék. Tehát amíg Oroszország a lelőhelyek viszonylag kevés veszteséggel történő leállításának, konzerválásának műszaki megoldásán dolgozik, Rijád továbbra is folytathatja kőolajtartalékai felhalmozását. Krutihin szerint az ilyen tartalék kihasználása segítheti Rijádot abban, hogy vevőinek további kedvezményeket biztosítva fokozatosan kiszorítsa Oroszországot az európai piacról.

Oroszország helyzete más. A belső olajfeldolgozó ipar továbbra is felvásárolja majd az olajkitermelés ráeső részét, ami bizonyos szintű védeltséget biztosít a kitermelésnek. Az orosz költségvetés bevétele azonban az exportra is számít, amely így a napi 5 millió hordóról 2,5-re csökken. Az országnak nincsenek jelentős olajtárolói. Exportja zömét folyamatos szállítással bonyolítja, így a kitermelés valóban komoly megszorításokat igényel. A hagyományos kőolajkutak leállítása és újraindítása nem olcsó. A leállított lelőhelyek elvizesednek, fenntartásuk nagy költségekkel jár. Jelenleg közel 180 ezer aktív kőolajkút van az országban, jelentős részük már most nagyon el van vizesedve: a kitermelt anyagnak csak 4%-a kőolaj, tehát a rendelkezések betartásához jelentős mennyiségű kutat kell leállítani, ami több vállalat veszttét is jelentheti. Megfelelő tárolókapacitás hiányában Oroszország tehát nem rendelkezik azzal biztonsági tartománnyal, amely lehetőséget adna az exportmennyiségek viszonylag veszteségmentes manipulálására. Krutihin szerint az ország mellett azok a vállalatok is számíthatnak szankciókra, amelyek

esetleg vásárolnák a kvótán felül kitermelt kőolajat, vagy továbbra is biztosítják az olajipart ellátó felszerelést és technológiákat. Ilyen forgatókönyv mentén haladva az USA és Szaúd-Arábia kit tudja szorítani Oroszországot a piacról, miután az olajárakat stabilizálják, amikor a világgazdaság kilábal a koronavírus-járvány okozta válságból.

Ami az amerikai palaolajipart illeti, az orosz elképzelés, amelyet Krutihin vázolt, csak részben érvényesül. A palaolaj-kitermelés valóban csökken az Egyesült Államokban, de ez egy rendkívül hajlékony iparág, amint az olajár ismét 40-45 USD lesz, a pajaolaj-projektek 70-80%-a azonnal beindul. A technológia sajátosságainak köszönhetően a palaolaj kitermelése gyakorlatilag azonnal megállítható, és ugyanígy, gyorsan újra is indítható. Másrészt az amerikai csődeltjárások sem hasonlíthatók az orosz körülményekhez, így az amerikai palaolaj megfelelő árviszonyok mellett pillanatok alatt újjult erővel és nagyobb mennyiségű termeléssel tér majd vissza a piacra. Az orosz olajipar lassabb reanimációra számíthat. 2021-re, amikor a kitermelésre vonatkozó korlátozások napi 6 millió hordóra mérséklődnek, Oroszországnak növelnie kell majd a kitermelést. Így a következő néhány évben minden befektetést, és korábban az olajinfrastruktúra fejlesztésére felhalmozott forrást a sajátkezűleg tönkretett olajipar újjáélesztésére, a leállított kutak drága beindítására kell majd fordítania, ahelyett, hogy azokat új lelőhelyek kiaknázására vagy új kőolajvezetékek építésére használná fel.

Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy mi vezérelhette az orosz vezetőséget, amikor elutasította Szaúd-Arábia első, sokkal mérsékeltebb, napi 1,5 millió hordós csökkentését, ugyanakkor elfogadta az új, sokkal szigorúbb korlátozást, aminek következtében napi 300 ezer hordó helyett napi 2,5 millió hordóval kell visszavennie a kitermelését? Az egyik válasz erre a Krutihin által is képviselt álláspont, miszerint ez egy megalapozatlan lépés volt, amelynek lényege egy tévesen felmért presztízs megvédése volt. A másik vélemény szerint Oroszország magabiztosan át tudja majd vészteni az alacsony olajárak okozta nehézségeket, az utóbbi évek intézkedései azonban más következtetések levonását indokolják. Az orosz olajvállalatok jelentős anyagi tartalékokat halmoztak fel, amelyek egy ideig biztosítani tudják a működésüket. Az orosz olajipar akár 15-20 USD/hordó ár mellett is [képes fennmaradni](#). Az ország lelőhelyei fejlett infrastruktúrával rendelkeznek, mindez kiterjedt vasúthálózattal, valamint a hatékony kőolajvezeték rendszerrel ötvözve biztosítja az orosz olaj alacsony önköltségen történő kitermelését. 2019-ben a Rosznyefty, a Gazprom nyefty és a Lukoil kevesebb, mint 4 USD-t költöttek egy hordó kőolaj kitermelésére. A szállítással- és az infrastrukturális költségekkel együtt (5-, és 6-8 USD) is 20 dollár alatt marad az orosz olaj önköltsége. Az ipar oldalán áll az orosz adórendszer is. 2019-ben az olajtermelők 34-42 USD-t adó, és export illetéket fizettek hordónként. Az olajárak csökkenését az adókulcs is követi: hordónkénti 50 dollár ár mellett az adó 40%, azonban amikor az olajár 25 dollárra esik vissza, az adó már csak 20%, 15-20 dolláros ár mellett pedig gyakorlatilag megszűnik az adóterhelés. Végül nem elhanyagolható tényező az orosz valuta sem. Az olajvállalatok jövedelmük egy részét dollárban kapják, költségeiket azonban kizárólag rubelben fizetik. A rubel értékvesztése elősegíti a

kapitális kiadások fenntartását. A Rosznyefty 2016-ban például a rubel devalvációjának köszönhetően 66%-kal tudta megnövelni befektetéseit, míg világpiac más résztvevőinek csökkenteniük kellett ezeket. A fenti intézkedések egy viszonylag rövid olajjárháború idejére nyújtanak védelmet az ágazat részére. Egy elnyúló válság esetén azonban felmerülhetnek bizonyos feszültségek, amelyeket a kőolaj-, és gáziparnak kell elviselni, ami az orosz költségvetés bevételének több mint egy harmadát adja, ezzel biztosítva a több milliárd rubelnyi, Putyin elnök által kezdeményezett szociális kiadás fedezetét. Ez a költségvetés mindig néhány évvel korábban kerül összeállításra az aktuális olajárakból kiindulva, amit valamivel több mint 40 dollárban állapítanak meg. Költségvetési hiány esetén megadóztatják a kitermelendő kőolajat (erre volt már példa 2016-ban is), ez azonban csak egy 3-5 évre elhúzódó olajválság esetén következne be, egy néhány hónapos árháború nem fenyeget többletadóztatással. Rövid távon még a 15-20 dollár/hordó ár mellett is elsősorban az új befektetési programjaikat kell majd visszafogniuk az olajvállalatoknak.

Oroszország több [éven át készült a most kibontakozott olajháborúra](#), fokozatosan csökkentve költségvetése hagyományos függőségét az olaj-, és gázexport által generált bevételtől. Az utóbbi évtizedben az orosz vezetés nagy erőfeszítéseket tett ebbe az irányba, és el is érte, hogy a válságos 2014-2015 évek kivételével a nem olaj-, és gáziparból származó bevételek folyamatosan növekedjenek. 2019-ben Oroszország rekordmutatókat ért el e téren: 20,2 ezer milliárd rubelből az olaj-, és gázalapú bevételek csak 7,94 ezer milliárd rubelt tettek ki. 2018-hoz képest a nem szénhidrogénekből származó bevételek 17,9%-kal növekedtek. Ugyancsak fontos intézkedés volt az Orosz Tartalék Alap (Rezervnéj Fond) beolvasztása a Nemzeti Jóléti Alapba ([Fond Nacionaljnogo Blagoszosztojanijja](#)) 2018-ban. Maga az FNB az Orosz Föderáció Nyugdíj Alapja kiegyenlítését szolgálja, valamint egy biztonsági tartalékot jelent, amely az olaj-, és gázipar által generált bevétel ingadozásai és/vagy hirtelen olajáresés esetén hivatott pótolni az ebből kialakuló veszteségeket. Az alapot az olajexport többletbevételéből táplálják. 2017-ben az Ural típusú kőolaj alapárát 40 dollárban állapították meg, amit 2018-tól évente 2%-kal indexálnak – ilyen olajár mellett áll össze Oroszország hiánymentes költségvetése. Tehát minden, az olaj eladásából származó bevétel, ami a bizonyos 40 dollár fölött van, automatikusan az FNB-be áramlik (például 60 dollár/hordó ár mellett minden hordó után 20 dollár). Mindemellett 2019 közepén az FNB-t kb. 60 milliárd dollárról 124 milliárd dollárra duzzasztották. A fentiekén kívül Oroszország rendelkezik a világ ötödik legnagyobb aranytartalékával (562,4 milliárd dollár).

Az orosz olajbevételek 2020-ban komoly veszteségeket szenvednek el, de jelenleg még így is a teljes orosz gazdaság közel egyharmadát adják. A veszteségek kiegyenlítéséhez, valamint az orosz gazdaság megfelelő szinten tartásához 100-120 milliárd dollárra lesz szükség, és ha ezt szigorúan az aranytartalékból fedezik, akkor is legalább 5 évig tudnák azt finanszírozni. Ilyen hosszú válságra azonban aligha kell számítaniuk. Ezek alapján mind az olajipar, mind az orosz gazdaság (azon belül a széleskörű szociális kifizetések rendszere) átgondolt

védelemmel és biztosítékokkal rendelkezik, amelyek még a lelőhelyek leállítása és igen költséges újraindítása ellenére is egyben tudják tartani az orosz gazdaságot és költségvetést. Ezek kiépítése, valamint az olajipar és költségvetés kapcsolatainak diverzifikálása, az adóztatás rugalmassá tétele indokot ad azt feltételezni, hogy Oroszország, ha nem is készült kirobbantani egy olajárháborút, de bizonyos, hogy készült annak kirobbanására.

Szaúd-Arábia ebből a szempontból sokkal kiszolgáltatottabb, veszteségei pedig jelentősebbek. 2019-ben gazdasága 73%-ban függött a kőolajtól: az ország 295 milliárd dolláros költségvetéséből mindössze 80 milliárd dollár volt, ami nem kőolajból származó bevétel. Különböző számításokból kiindulva a szaúdi költségvetés 71 dolláros hordónkénti olajár mellett hiánymentes, míg az olaj kitermelésének önköltsége 17 dollár. Ilyen körülmények között az olajbevételek évente 215 milliárd dollárt jelentenek, 25 dollár/hordó ár mellett azonban csak 22-25 milliárd dollárt, ami hatalmas hiányt generál. Rijád aranytartalékai 500 milliárd dollárt tettek ki 2019-ben, miközben az államadóság 180 milliárd dollárra rúgott. Ezeket a veszteségeket pusztán a kitermelés növelésével nagyon nehéz kiegyenlíteni, ezért Rijád elsődleges célja a piacszerzés, amelyet kedvező áraival és megnövelt kitermelésével akar megvalósítani. Ezáltal jelentős többletbevételre számít, amikor az árak majd ismét elég magasak lesznek. Természetesen Rijádnak megvannak a korábban már felsorolt előnyei, viszont azok csak egy villámháború esetén biztosítanak előnyt. Elhúzódó állóháborúnál a tartósan alacsony olajárak súlyos háttással lesznek az országra. A szaúdi társadalmi szerződés jóval drágább az orosznál, az alacsony kőolajárakból keletkező veszteségek következtében pedig Rijád kénytelen lesz használni a jelentősen megcsappant aranytartalékait és csökkenteni a szociális programjait. A lakosság jólétének romlása pedig társadalmi feszültségek fokozódásával fenyeget, ami egy esetleges uralkodóváltás esetén baljós következményekkel járhat. Szaúd-Arábia nagy kockázatot vállalt az olajárháború felvállalásával, amelyre valószínűleg készült ugyan, de számára nem a legmegfelelőbb forgatókönyv szerint alakult, így kénytelen volt a helyzetre ad hoc módon reagálni, válaszul a Kreml elutasító magatartására. Mindezt megfelelő belső biztosítékok nélkül tette, nem számolva azzal az eshetőséggel, hogy még a kedvezményes árak ellenére is lehetnek gondok a kőolaj értékesítésével. A gondok jelentkeztek is.

VAN-E GYŐZTES?

Szaúd-Arábiát a maga hatalmas szabad kitermelési kapacitásával, amelyet könnyen be tud vetni, vagy ellenkezőleg, kivonni a termelésből, nagy mértékben megkülönbözteti a többi olajtermelő országtól: lehetősége van csökkenteni vagy növelni a kőolaj mennyiségét a külső piacokon, ezzel gyakorolva hatást az árak alakulására, valamint a piaci helyzetre. Így 2012-2015-ben, valamint 2018 után többek között neki köszönhetően sikerült az olajár-konjunktúra látható változása nélkül kompenzálni azokat a veszteségeket, amelyeket európai és ázsiai

piacok elvesztése okozott az iráni olaj térnyerése miatt. A kitermelés csökkentéséből keletkező plusz terhek pedig, amelyeket Szaúd-Arábia vállalt, elősegítette a bécsi egyezmények hatékonyabb működését, és mérsékelte azokat a hatásokat, amelyek az egyes országokban az egyezmény nem megfelelő betartása következtében léptek fel. Ez a képesség azonban abba a kísértésbe ejtette Rijádot, hogy azt fegyverként alkalmazza, pláne hogy a királyság a kőolajfajták széles palettáját tudja felkínálni a vásárlóinak, amelyeket egyébként alacsony önköltségen termel ki, kiterjedt európai és ázsiai olajtárolórendszere pedig kitermelési gondok esetén rövid időn belül biztosítja az áru szállítását. Mindez nagyban növeli az ország tűrőképességét az alacsony olajárakkal szemben. Azonban a már említett rendkívül drága társadalmi szerződés, az ambiciózus és nagyon költséges városfejlesztési projektek, valamint a különböző külpolitikai akciók (például beavatkozás a jemeni konfliktusba) miatt a szaúdi költségvetés már évek óta hiányos. Rijád ezt a hiányt igyekszik kiegyenlíteni azáltal, hogy nagyobb teret biztosít az általa kitermelt olajnak. A harc az európai, illetve elsősorban az ázsiai piacért folyik, és ha korábban új szegmensekért feszültek egymásnak a felek, most a meglévő piacrészesedések megszerzése a cél.

Szaúd-Arábiának [sikerült bizonyos előnyt szereznie](#) Ázsiában. Áprilisban megtudták duplázni a kínai szállítmányokat, elérve a napi 2,2 millió hordót, továbbá Indiába is rekord mennyiségű, napi 1,1 millió hordó olajat szállítottak. Ez fontos eredmény, mivel a járvány után az ázsiai régió, legfőképp [Kína és India lesznek](#) azok a húzó erők, amelyekre az olajipar számít. Európával szemben, ahol igyekeznek mérsékelni a kőolaj és kőolajszármazékok felhasználását (elsősorban a háztartásokban és a közlekedésben, ahol akár 30% is lehet a csökkenés), itt jelent komoly előnyt a piaci részesedések megszerzése, ugyanis egyes számítások szerint a régió 2030-ig évente 0,5-1,5 millió hordóval növeli majd olajimportját. Bizonyos sikernek könyvelhető el a [belarusz térnyerés](#) is, amely egy hagyományosan orosz piac. Az első 3,6 ezer tonnás olajszállítmány a klaipe dai kikötőből május közepén érkezett a Vityebszk megyében található Naftan finomítóba. A teljes megrendelés 87 ezer tonnát tesz majd ki. Ez azonban inkább a korábban többször felmerülő belarusz-orosz olajár vita következménye, mintsem sikeres szaúdi térnyerés. Ennek ellenére a Belarussziában szükséges átlagos havi 2 millió tonna olajból csak 1,13 millió tonna jut az orosz importra, a többit alternatív – azaz amerikai és szaúdi olajjal pótolják.

Mindezek ellenére a szaúdi olajexport mégsem hozta a megfelelő eredményeket. Az olajárak a szaúdi költségvetés kiegyenlítéséhez szükséges ár fele alatt járnak. A királyság márciusban rekordnagyságú csökkenést mutatott az aranytartalékaiban, ami 27 milliárd dollárt tett ki. Hatalmas mértékű államadósság is várható: a [Moody's szerint](#) Rijád adósságterhe a GDP 30%-a is lehet. A teljes állami kiadásokat 26,6 milliárd dollárral csökkentették, ami a 2020-as költségvetés közel 10%-a. Rijád [súlyos megszorításokat](#) kényszerült bevezetni. Szaúd-Arábiában 15%-ra növekedett a hozzáadott érték adója (ÁFA, a korábbi 5%-hoz képest háromszoros növekedés), felfüggesztették a létminimum-kiegészítő támogatásokat, valamint csökkentették és késleltetik a Vision 2030 programot, mely egy magas

technológiák fejlesztését célzó, a szaúdi gazdaság diverzifikálását, a közigazgatás digitalizálását és egyéb átfogó reformokat eredményező, többszáz milliárd dolláros városfejlesztési projekt megvalósítását takarja. A pénzügyi válság, valamint a Vision 2030 leállítása politikai csapást mér Mohamed bin Szalmán presztízsére is, aki a diverzifikáció nagy támogatója volt. A válság rámutatott Szaúd-Arábia olajfüggőségének mértékére. Megfelelő intézkedések nélkül a gazdasági válság társadalmi és politikai válsághoz is vezethet.

Rijád májusra a lehető legnagyobb mértékben vált érdekeltté az olajárak növekedésében. A korábban dömpingbe kezdő, és a konfrontációt nyíltan vállaló királyság (öbölbeli szövetségeseivel együtt) májusban már a számukra kiszabott kvótán felüli önkéntes [kitermeléscsökkenésre is hajlandó volt](#). Szaúd-Arábia további napi 1 millió hordóval kész csökkenteni a kitermelést, amennyiben az egyezség minden résztvevője tartja magát a kvótákhoz. Azonban felelőtlenység lenne teljesen vesztesnek ítélni Rijádot. Június 6-án az OPEC+ országok videokonferenciáján Rijád [erélyesen fellépett](#) a kvóták betartásának elmulasztásával kapcsolatban, ami elsősorban Irakot, Nigériát, Angolát és Kazahsztánt érintette. Végül mind a négy ország beleegyezett a következő hónapokra előirányzott további kiegyenlítő kitermelés-csökkenésekbe, a kérdés persze továbbra is nyitott, hogy ezt hogyan fogják majd betartani. Mindazonáltal a megállapodás megszületett, és a május-júniusra érvényes napi 9,7 millió hordóban rögzített kitermeléscsökkenés mértékének betartását július végéig terjesztették ki. Rijád ezzel megmutatta, hogy képes még befolyást gyakorolni a hagyományos OPEC-országokra (itt legfőképp Irakra és Nigériára gondolunk, akik hagyományosan mulasztottak a kvóták betartása terén), és azok látszólag szót fogadtak, mindemellett a csökkentések fenntartásának fő donorjai továbbra is Rijád és Moszkva marad.

Szaúd-Arábia vereségét egy [másik mozzanat is megkérdőjelezi](#). A megszorításokkal és korlátozásokkal egyidőben hírek érkeztek arról, hogy szaúdi befektetők milliárdos összegeket költenek európai és kanadai olajvállalatok részvényeinek vásárlására. Furcsának tűnik, azonban a szaúdi állami befektetési alap nem sok, ám mégsem jelentéktelen részvénytársaságokat vásárolt a norvég Equinor AS-ben, a brit-holland Royal Dutch Shell PLC-ben, a francia Total SA-ban és az olasz Eniben. A kanadai olajvállalatok tekintetében pedig a szaúdi befektetési alap lett a Suncorban a tizennegyedik, a Canadian Naturalban pedig a nyolcadik legnagyobb részvényes. Azt egyelőre nehéz megállapítani, hogy ettől mit remél Rijád. Az európai és kanadai olajcégek részvényeinek ára az olajválság miatt rendkívül alacsonyak. Rijád erre reagálva az állami tartalékokat képző USA dollárokat és kötvényeket olajvállalatok részvényeibe fektette, feláldozva ezzel a társadalmi jólétet, stabilitást, a gazdasági diverzifikálását célzó programokat és sok mást. Egy ilyen lépés csak abban az esetben indokolt, ha szaúdi elit biztos az olajárak növekedésében, ami komoly bevételeket biztosít a királyságnak a nyugati olajvállalatokban megszerzett részvényeknek köszönhetően. Ez egy kockázatos vállalkozás, azonban ha a számításai bejönnek, Szaúd-Arábia nemcsak ön maga, hanem az OPEC+ országok, ezzel együtt Oroszország javára is fordíthatja az

olajháború kimenetelét a nyugati olajcégek kárára. A kérdés már csak az, hogy Szaúd-Arábia vajon kibírja-e a várakozási időszakot a maga társadalmi feszültségeivel, amelyeket a már sokszor említett rendkívül drága társadalmi szerződés felbomlása is generál. A fenti terv gyors lefolyású háborút követel, miközben a körülmények elhúzódó ellenállást jósolnak.

Oroszország a kiterjedt infrastruktúrájával, alacsony kitermelési önköltségével, rugalmas adózási politikájával, valamint a megfelelő szociális intézkedéseivel még a jelenlegi, válságos helyzetben is stabil lábakon áll. Bár sokan úgy vélték, hogy Oroszország viseli majd a legnagyobb veszteségeket, a valós állapot ennél valamivel árnyaltabb. Az orosz biztosítékokat már korábban felsoroltuk, ezekhez azonban hozzájárul az orosz olaj felvelőpiaca is, elsősorban Kína. Az orosz vezetés nagymértékben támaszkodott is erre. Míg márciusban az orosz kínai export a 2019-es mutatókhoz képest 30%-kal csökkent, addig a járvány után lábadozó [Kínába áprilisban](#) egymillió tonna kőolajat szállított Oroszország. Összességében az első negyedévben Kína [rekordmennyiségű](#), 4 millió tonna Ural típusú kőolajat importált. Hónap végére [Oroszország megelőzte Szaúd-Arábiát](#) a kínai piacon (napi 1,75 millió hordót szállított Kínába, míg Szaúd-Arábia csak 1,26 millió hordót). De megnövekedtek az európai szállítmányok is. Kína után a második legnagyobb mennyiséget (amely majdnem elérte a 4 millió tonnát) Rotterdamba szállították.

Érdekesen alakul az orosz-amerikai viszony is. Az Egyesült Államok májusi rendeletei alapján júniusban összesen közel [9 millió hordó](#) orosz kőolaj szelte át az Atlanti-óceánt. 2011 óta nem szállított ilyen mennyiséget Oroszország a tengerentúlra. Mivel közepes és nehéz típusúak, az orosz olaj nem konkurens az amerikai olaj márkáknak. Az amerikai [olajfeldolgozó iparnak szüksége](#) van a nehéz, úgynevezett „savanyú” magas kén (vagy szulfid) tartalmú olajra. Ilyen az orosz Ural is, aminek alapját savanyú olaj képezi, és csak a Siberian Light típusú a könnyűolaj, azaz „édes”, alacsony kén tartalmú olaj hozzáadásával válik közepessé, s lesz a WTI, illetve a Brenthez közeli minőségű. A nehézolajból készülnek kenőanyagok, a dízel üzemanyag, de építőipari és útépitési bitumen is, valamint nem utolsósorban ilyen típussal vegyítik a könnyű olajat a benzin gyártása során. Ezt korábban Venezuelából importálták. A Caracas elleni szankciók következtében az egyébként is nagyon megdrágult venezuelai olaj helyét az orosz vette át, és Kanada, valamint Mexikó mellett 2019 őszén Oroszország lett az egyike az Egyesült Államok három legnagyobb beszállítójának. Erre erősített rá az alacsony ár is, amely kedvezővé tette az orosz terméket az amerikai piacon.

Oroszország jól teljesíti az OPEC+ megállapodás feltételeit, és ez viszonylag kevés veszteséggel jár. Elsősorban a régi és elviesedett kutak álltak le, és az árak megnövekedéséig ezek – egyébként nem olcsó – újraindítására nem is kerül majd sor. Az orosz lelőhelyeken a savanyú olaj dominál, és a fentiek alapján jelen helyzetben ezt sokan előnynek vélik, mivel az Öböl-menti országok pont a nehéz olajat termelő kutakat állították le a drágábban eladható, könnyű édes olaj javára, ezzel akaratlanul is az orosz exportnak kedvezve. Az édes olajhoz képest a savanyú Ural magabiztosabb lábakon áll.

A koronavírus-pandémia elszabadulásával a világ leállt: a repülőgépek nem repültek, az autók, buszok nem közlekedtek, és bár az üzemanyaggyártás a kőolajfeldolgozásig 10%-áttesziki, a könnyűolajkereslete jelentősen megcsappant. A COVID-19-járvány okozta leállások azonban kisebb csapást mértek az olaj feldolgozóipar olyan termékeire, amelyek előállításához nehezebb, savanyúbb olajra van szükség. A [Ural ára fokozatosan növekedett](#), májusban már meghaladta az orosz költségvetésbe kalkulált 42,4 USD árat, majd júniusban több ugrás után elérte a hordónkénti 45 USD-t az európai piacon, holott június 24-én az etalon Brent hordónkénti ára 41 dollár alá csúszott. Tehát minden jel arra mutat, hogy Moszkva költségvetése összeállhat.

2020. május 12-én válság ellenére Oroszország beindította a Rosznyefty [„Vosztok Oil”](#) projektjét, amelynek megvalósítását még januárban hagyták jóvá. Az északi sarkkörtől 400 km-re északra, a Tajmír-félszigeten megkezdték a próbafúrásokat, míg a Zvezda hajógyár vízrebocsátotta az első Aframax osztályú tankert, amelyet a Rosznyefty további több tíz egyéb hajóval rendelt meg. A tervek szerint az első szállítmányt 2024-ben indítják majd útnak a régióból, és addigra évi 25 millió tonnára kell növelni a termelést. 2027-ben már 50 millió, míg 2030-ban (amikor a projekt teljes kapacitással dolgozik majd) pedig 115 millió tonnával számolnak. Addigra ki kell épülnie az északi hajóútnak, a teljes infrastruktúrának (közel 2 ezer kilométer csővezeték, 7 ezer kilométer lelőhely közötti csővezeték, 3 repülőtér, 10 helikopter-állomás stb.), és munkára készen kell állnia a nagykapacitású jégtörő tankerekből álló flottának is. Felmerülhet a kérdés, hogy a befektetés nem ront-e az Ural világpiacon való pozícióját és nem teremt-e majd túltelítettséget.

Mivel a Vosztok Oil lelőhelyen közel 5 milliárd tonna könnyű, alacsony kén-tartalmú, a Brentnél jobb mutatókkal rendelkező olaj található, a nehezebb Ural számára nem jelent majd konkurenciát. Egyes elemzők szerint pont „Vosztok Oil” édes olajának igyekszik Oroszország teret nyerni a jelenlegi válság következtében ellehetetlenedett olajtermelők kiesése által. A végső célt nem láthatjuk, ami viszont biztos, hogy a grandiózus projekt óriási erőforrások bevonásával valósul meg, az orosz gazdaság és ipar több szegmensét bevonva.

NYERT VÉGÜL VALAKI?

Az olajválság a legnagyobb játékosok számára más és más következményekkel jár. A kérdés mára inkább az, hogy ki veszített a legkevesebbet. Az Egyesült Államok palaipara valóban válságos helyzetbe került az alacsony olajárak miatt, a hitelezők pedig egyre kevesebb támogatást nyújtanak a vállalatoknak. A visszaesett, és csak nagyon lassan visszakúszó, a személyszállítás kiszolgálására szükséges üzemanyag gyártáshoz szükséges könnyűolajra még mindig alacsonyak az igények. Az olajfeldolgozó üzemek viszont rá vannak szorulva a nehézőlajra. Az amerikai lelőhelyek nem tudják kiszolgálni az ipart, így az Egyesült Államok az orosz Uralt importálják,

igaz ez a legkisebb gond, hiszen rendkívül alacsony áron tudják beszerezni és tárolni. A palaolaj-ipar pedig, ahogyan arra már többször rámutattunk, az első adódó alkalommal újraindul.

Szaúd-Arábia látszólag komoly problémákkal küzd, ami elsősorban az államadósságban, a költségvetési hiányban, illetve az aranytartalék felélésében nyilvánul meg. A kezdeti magabiztosan agresszív hangvétele alábbhagyott, dömpingje nem vált be. Az szaúdi vezetés egy sor népszerűtlen intézkedést kényszerült bevezetni, amelyek jelentős társadalmi feszültségeket generálnak, ráadásul a Vision 2030 projekt leállítása is komoly presztízsvesztést jelent. Bár első ránézésre úgy tűnhet, teljes vereséget szenvedett, valójában Szaúd-Arábia nem veszítette el a legnagyobb piacait, sőt, egy hagyományosan orosz területen, Belorusziában is piacra tett szert, és egy kockázatos, ám nagyon jövedelmezőnek tűnő részvényfelvásárlást eszközölt, amelynek hatása az olajpiaci állapotok normalizálása után válhat érezhetővé.

Oroszország, amely sokak szerint a válság kirobbantója, és egyben legnagyobb vesztese kellett, hogy legyen, valójában jó pozícióban van. Költségvetését biztonságban tudhatja, az évek során felhalmozott tartalékoknak köszönhetően a szociális szféra nem szenvedte meg a rendkívül alacsony olajárakat. A koronavírus-járvány miatti leállások és önizolációs rezsim komoly költségvetési terhet generált, amit az orosz költségvetés a megemelkedett kiadások, szociális csomagok kifizetése ellenére is kiállt. Megjegyzendő azonban, hogy az orosz társadalmi szerződés jóval olcsóbb, és az orosz szociális standardok is megfizethetőbbek. Szaúd-Arábiával ellentétben egy, a mostanihoz hasonló olajjárváság az orosz lakosságot kevésbé érinti, hiszen a közepesen rossz körülmények között élő nagy többség helyzetén sokat nem ront az olajár csökkenése. A nyugdíjak, segélyek dotációk érintetlenek maradtak, és míg Szaúd-Arábiában felfüggesztik a grandiózus és egyébként az olajfüggőséget mérsékelni kívánó projekteket, Oroszország új olajtermelő projektet indít be. Az orosz vezetés komoly sajtótevékenységet folytatott az olajárak alakulásával, a Ural térnyerésével kapcsolatban. Az egymást követő válságok – COVID-19-járvány és az olajárháború – egy sokktestt megfelelő kezelésének története formájában került a társadalom elé, az ország vezetésének pragmatizmusát és megfontoltságát hangsúlyozva, nem mellékesen kiemelve a szaúdi válsághelyzetet, az amerikai palaipar állapotromlását és az Uralra mutató megnövekedett igényt a tengerentúlon. Jelen helyzetben rendkívül fontos tevékenység ez, hiszen az orosz vezetésnek a járvány miatt elmaradt, az orosz alkotmány módosításával kapcsolatos népszavazást is szem előtt kellett tartania. A szavazást végül június 25 és július 21 között tartották meg. A 67,97 %-os részvételi arány mellett a szavazók 77,92 %-a támogatta (kb. 58 millió fő) az alkotmánymódosításokat (amelyek között Putyin elnök korábbi elnöki ciklusai nullázásra kerülnek) és a szavazók 21,27%-a (kb 16 millió fő) szavazott ellenük. .

Végül a „nevető negyedik”: [Kína](#). Az olajárháborúban egyedül Kína nem szenvedett veszteségeket, hiszen gazdasága kis mértékben függ a szénhidrogének exportjától. A válság kicsúcsosodása a kínai gazdaság újraindulásával esett egybe. A növekvő energiaigény (Kína napi olajimport mennyisége több

mint Nagy Britannia, Németország, Spanyolország, Olaszország, Franciaország, Dél Korea és Japán együttes napi olajimportja) a rekordalacsony árakkal találkozott, ami hatalmas profitot generált a finomítók számára. A kínai [szabályozásoknak](#) köszönhetően az ország olajfinomítói rendkívül nagy profittal dolgozhattak, hiszen az állam által szabályozott lakossági üzemanyagár, amely a kőolajár függvényében változik, nem csökken tovább, amennyiben a nyersanyag hordónkénti ára 40 dollár alá bukik. Kína már az első negyedévben is napi 10,2 millió hordó olajat importált, miközben napi 3,8 millió hordót termelt. Ebből naponta 12 millió hordót dolgoztak fel, és 2 millió került tartalékba. Áprilisban ezt további 550 ezer hordóval növelték, hiszen Kína az egyetlen ország a világon, amelynek tárolókapacitása ezt lehetővé teszi. Tehát gyakorlatilag a lehető legolcsóbb áron jut a nyersanyaghoz, ami nemcsak költséghatékonyabbá teszi a kínai ipar, szállítmányozás stb. kiszolgálását, de a jelentős tárolókapacitásnak köszönhetően még stratégiai olajtartalékot is épít, nem mellesleg nagyon olcsón.

ÖSSZEGZÉS

A válságok éveként vonul be a történelembe 2020. A jelenlegi olajválság egy félresikeredett villámháború, amely több éves regenerációt von majd maga után. Az új OPEC+ egyezmény valószínűleg nem végleges, és sok változáson megy majd át. A fő játékosok rászorultak a kommunikációra és a közösen meghozott játékszabályok betartására. Az első felvonás végénél járunk, de ez az előadás biztosan eltart még egy darabig.